

NMBUs FAGLIGE OG STUDIESTRATEGISKE TILPASNING

Samtale med Ole-Jørgen Torp
Sigurd Rysstad, januar 2015

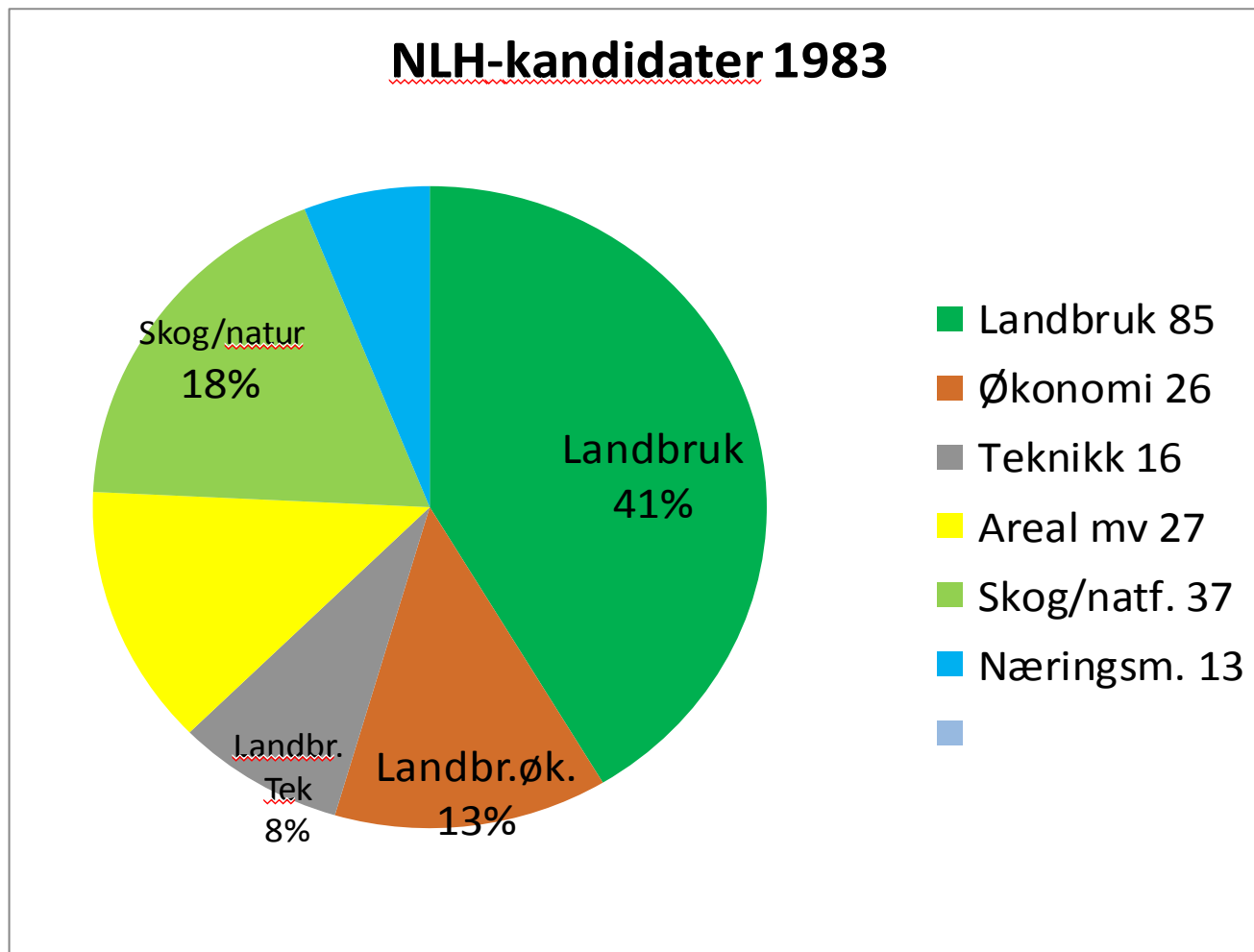
Disposisjon

- A. NLH og NVH for 30 år siden
- B. NMBU i dag: Utdanninger og arbeidsmarked
- C. Utviklingstrekk på arbeidsmarkedet
- D. Konkurransen i høyere utdanning
- E. Hvordan bør NMBU posisjonere fag- og studieporteføljen?

A. NLH og NVH for 30 år siden

- Landbruksrelaterte, breie profesjonsutdanninger: Sivilagronomer (m/spesialiseringer), næringsmiddel (meieri)-kandidater, jordskifte kandidater og veterinærer
- Unntak: Landskapsarkitekter («spinoff» fra hagebruk) og naturforvaltning («spinoff» fra viltstell/skogfag)
- Arbeidsmarked: Landbrukssektorens fagekspertise: Off. forvaltning, veiledning, næringsorganisasjoner/landbruksindustri, undervisning/forskning, veterinærvesen, næringsmiddeltilsynet (fra 1980)

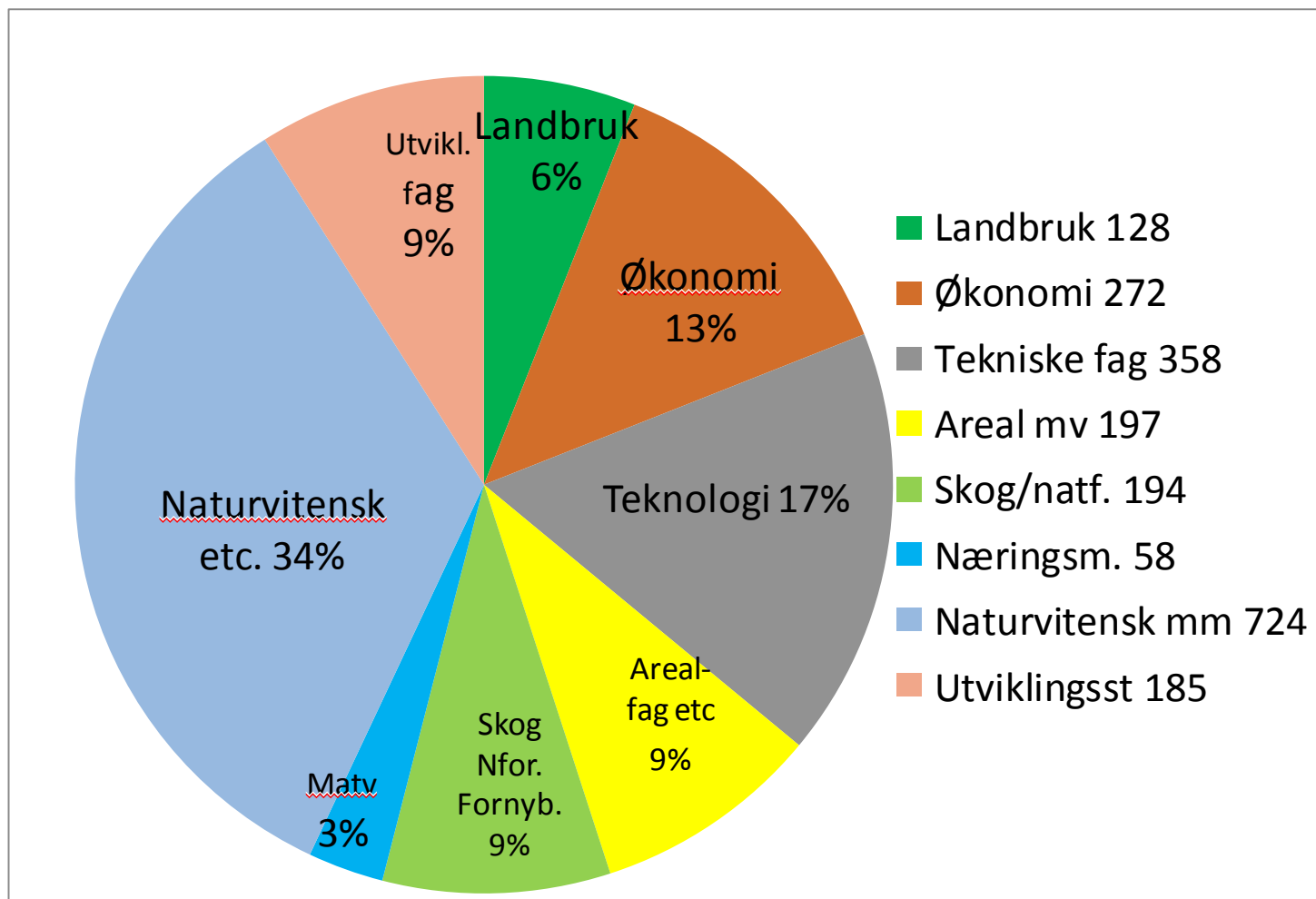
Illustrasjon: NLH-kandidater i 1983 (gruppering av studieprogram)

B. NMBU-utdanninger 2014 (sml med 1983)

- Landbruksstudier: Fra agronomiprofesjoner til fagdisipliner (eks. plantevitenskap)
- Etablerte profesjoner: Landskapsarkitekter, jordskifte/eiendom og veterinærer
- «Nye» profesjoner: Sivilingeniører, sivil- og samfunnsøkonomer, landskapsingeniører, dyrepleiere, lektorer
- Naturvitenskapelige disipliner: Kjemi, fysikk, biologi etc.
- Tverrfaglige («tematiske») program: Utvikling, reiseliv, folkehelse

- Illustrasjon: Studentopptak UMB 2011

Arbeidsmarked 2014

- Offentlig forvaltning
- Privat næringsliv innenfor de fleste samfunnssektorer
- Noen «fageksperter» (forskere mv.)
- Profesjonsutøvere (veterinærer, landskapsarkitekter mv)

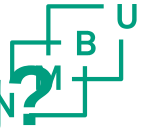
C. Hvordan blir framtidens arbeidsmarked?

- Noen utviklingstrekk (iflg. det danske Kvalitetsudvalget):
 - Rask teknologisk utvikling – kunnskap går ut på dato
 - Høy mobilitet – stadig nye arbeidsoppgaver og utfordringer. Mer bedriftsintern utdanning & etterutdanning?
 - Økt internasjonal konkurranse. Hensiktsmessig med utveksling, språkferdigheter etc.
- Kandidater med høyere utdanning vil i økende grad også ansettes i små og mellomstore bedrifter

D. Økt konkurranse i utdanningssektoren

- Stadig flere norske institusjoner tilbyr «tilsvarende» utdanninger
- Økt konkurranse fra utlandet
- MOOC- Massiv online open courses

E. Hvordan bør NMBU posisjonere seg?

1. Fagprofil

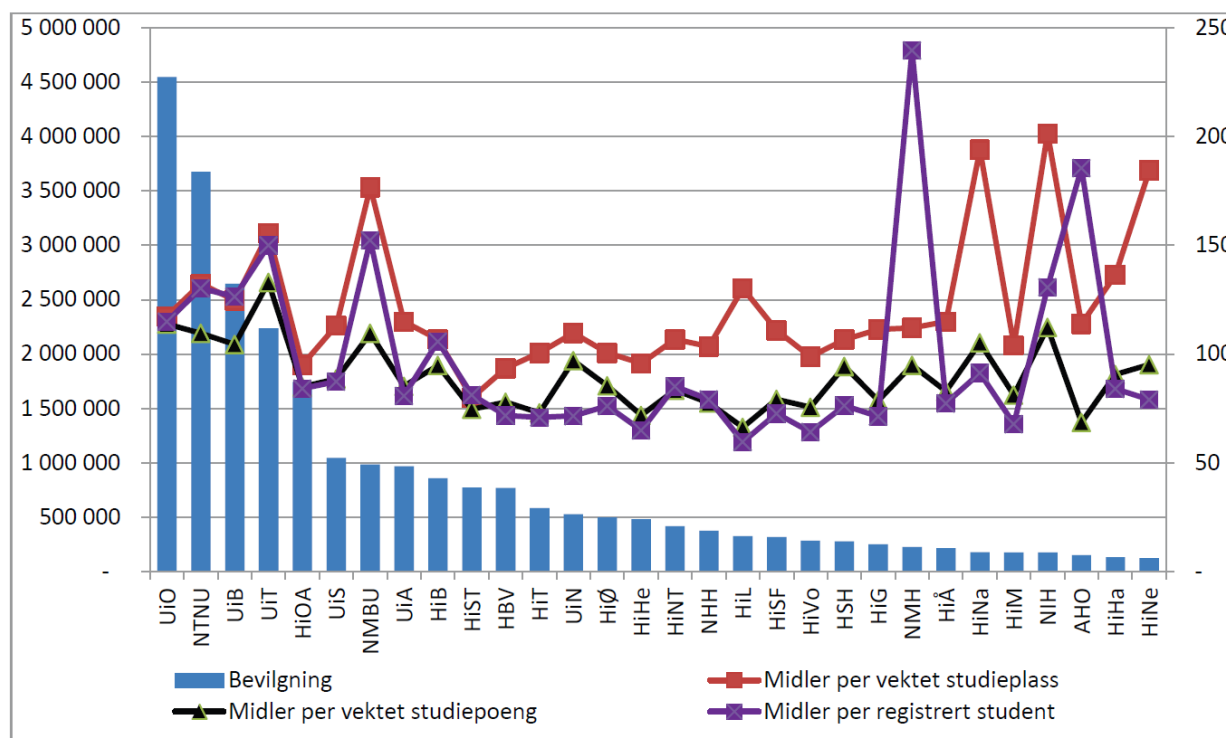
- -Elite (anvendt biologi?) vs. bredde
- Kan NMBU «overleve» uten økonomi, siv.ing. og arealfag-studenter?
- «Skreddersøm» av fagprofiler. Relevante fag i dag? Men hva med morgendagen? Desto smalere, desto mer sårbart. Faren ved å plassere alle eggene i samme kurv.

Illustrasjon: Finansiering per vektet studieplass (korrigert for A-F-kategoriene).

Kilde: Finansieringsutvalget 8/1 2015

Figur 6.5 Midler per vektet studieplass, per vektet studiepoeng, og per registrerte student. Institusjonene er sortert etter bevilgning.

Hvordan bør ...

2. Kandidatutdanninger - forberedelse til arbeidsliv eller forskerutdanning?

- Studieprogramprofil:
 - Arbeidslivs- vs. forskerorientering
 - Profesjon vs. disiplin
 - Bredde vs. spesialisering

«En undersøkelse blant faglige ansatte ... viser at de i undervisningen vektlegger å forberede studentene for arbeidslivet like mye som å forberede for videre studier, men at det er klare forskjeller mellom fagområder og læresteder. Relevansaspektet vektlegges sterkere ved høyskolene enn ved de gamle universitetene, mens faglig høyt nivå vektlegges sterkest ved universitetene.»

Finansieringsutvalget 2015, s. 47

3. Hva er studiekvalitet?

Fagkunnskap vs. generisk kompetanse:

Generelle ferdigheter (generisk kompetanse):

- Forberedende ferdigheter

Regne, lese, skrive

- Kompletterende kompetanse

Formidlingsevne og kritisk tenkning (*kan tilegnes gjennom emner som ikke inngår i fagutdannelsen*)

- Transformerende (oversette og anvende) kompetanse

Evne til å anvende fagets innsikter i nye kontekster

- Muliggjørende kompetanse (dvs. kompetanse for livslang læring)

Kompetanser som bygger på kjernen i fagets faglighet og skaper utgangspunkt for å forme studentens holdninger og evne til å utvikle faget og samtidig overskride fagets grenser.

Hvordan bør ...

4. Hvordan kvalitetssikre «merkevaren»?

- Høye ambisjoner og krav *eller* lav strykprosent?
- Evaluering:
 - Amerikansk system:
Tett oppfølging og intern evaluering av «kandidaten»
 - Det «gamle» norske system: Skoleeksamen, anonymisert, ekstern evaluering av «prestasjonene» (ekstern kvalitetskontroll)
 - Hybridmodellen (NMBU 2014): Det verste fra begge.
 - (a) Intern evaluering –ingen ekstern kvalitetskontroll
 - (b) F.eks. anonymisert evaluering av hjemmeksamen (tilsvarende MOOC-evaluering). Evaluering av kandidatens nettverk.

Illustrasjon: Norsk karaktergivning

- «Karakterer er en indikasjon på studentenes læringsutbytte ved at de presumptivt sier noe om i hvilken grad de har tilegnet seg generelle og fagspesifikke kunnskaper og ferdigheter. Ifølge SØF varierer praksisen så mye at karakternivået gir begrenset informasjon om studentenes ferdigheter. Forskerne finner ingen sammenheng mellom inntaksgrunnlaget ved institusjonene og gjennomsnittlige eksamenskarakterer. Karakterer kan dermed være en svak indikator for utvikling i studentenes ferdigheter, gitt dagens kvalitetssikringssystem.»

Finansieringsutvalget 2015, s. 47

- Konsekvens: Kandidatens institusjonsbakgrunn forteller mer enn individuelle karakter. Institusjonsstatus (opptakskrav mm) stadig viktigere!